

Miscellanea

Recenzija priročnika: Biljni svijet livada i pašnjaka Čičarije (Rastlinski svet travnikov in pašnikov Čičarije), Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, 2013, pp. 234

Flora istrskega polotoka že stoletja privablja naravoslovce, še posebej botanike. Zaradi izjemno zanimive fitogeografske lege se ocenjuje, da pestrost obsega 1500 vrst rastlin. Pokrajina severovzhodnega dela Istre – Čičarija je floristično slabše raziskana, kar je bil eden izmed vzgibov nastanka priročnika Biljni svijet livada i pašnjaka Čičarije (Rastlinski svet travnikov in pašnikov Čičarije) avtorjev Mihaele Britvec, Sandra Bogdanovića, Ivica Ljubičića in Ivane Vitasović Kosić, sodelavcev Zavoda za uporabno botaniko Agronomске fakultete Univerze v Zagrebu, ki je priročnik izdala leta 2013. Dodatna motiva za nastanek priročnika,

posvečenega suhim travnikom in kamnitim pašnikom Čičarije, sta izjemna pestrost rastlin, ki predstavlja kar 14 % hrvaškega nacionalnega flornega bogastva, ter zaraščanje s posledičnim izginjanjem teh polnaravnih habitatov, ki jih je sooblikoval človekov vpliv v Čičariji, kljub redki poseljenosti. Avtorji predvidevajo, da je v Čičariji prisotnih več kot 700 taksonov, v omenjenem priročniku pa predstavljajo sto najpogostejših rastlin. Ker del območja Čičarije leži na ozemlju Slovenije, je priročnik zanimiv tudi za naš prostor. Še posebej zato, ker vse obravnavane vrste najdemo v Mali flori Slovenije. Izjema je le rumenocvetoča podvrsta kokoševca – jadranski kokoševca (*Vincetoxicum hirundinaria* subsp. *adriaticum* (Beck) Markgr.), ki je endemit vzhodnojadranskega primorja.

V začetnem delu priročnika se bralec seznanja z geografijo Čičarije, klimatskimi razmerami, reliefom, geologijo in pedologijo. Sledi zelo strnjen opis vegetacije, ki se nadaljuje v opis flore, kjer so v navajanju izpostavljene nekatere endemične vrste, zavarovane vrste ter vrste pomembne za hortikulturo. Po kratki razlagi o pomenu znanstvenega latinskega poimenovanja vrste, se prične poglavje z opisi posameznih vrst. Celostransko fotografijo rastline spremlja kratek opis rastline, omemba širše geografske razširjenosti ter opis rastišča. Vsak opis vsebuje diagram obdobja cvetenja in dodatne zanimivosti o vrsti. Tako bralec izve, kakšen je varstveni status vrste na Hrvaškem, ali ima uporabno vrednost kot zdravilna ali okrasna rastlina, navedeni so podatki o strupenosti, nekdanji rabi v etnobotaniki, primernosti za krmo, kot tudi zanimivosti o simboliki vrste. Pri nekaterih opisih je izpostavljena

taksonomska problematika (npr. gorski narcis *Narcissus radiiflorus* Salisb.) ter specifična ekologija vrste (npr. mikoriza dolgolistne naglavke (*Cephalanthera longifolia* (L.) Fritch).

Zaobjeta taksonomska pestrost predstavlja 34 družin. Najbolj zastopane so metuljnice (Fabaceae; 16 vrst), nebinovke (Asteraceae; 9 vrst) in lilijevke (Liliaceae; 9 vrst) ter trave (Poaceae; 8 vrst). Na svoj račun bodo prišli tudi ljubitelji kukavičevk (Orchidaceae), zajetih je 8 pogostih vrst. Sodeč le po naslovu bi pričakovali predvsem opise mediteranskih traviščnih vrst oz. takih, ki imajo v Sloveniji ožjo sub-mediteransko razširjenost (npr. piramidasto ptičje mleko *Ornithogalum pyramidale* L., dalmatinski čišljak *Stachys subcrenata* Vis., Tommasinijeva turška detelja (*Onobrychis tommasinii* Jordan), vendar imajo nekatere vrste seznama zaradi svoje pogostosti širše območje pojavljanja, ne le geografsko ampak tudi ekološko. Tako je na primer navadni kukovičnik (*Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br.) razširjen v Evropi in severni Aziji, najdemo pa ga tudi na vlažnih travnikih od nižin do subalpinskega pasu. Ekološko pestrost opisanih vrst predstavljajo svetloljubne, toploljubne vrste, ki jih pri nas najdemo na sličnih rastiščih suhih kraških travnikov, kamnitih gmajn (npr. mehkodlakava jurjevina *Jurinea mollis* (L.) Reichenb., dvoletni lan *Linum bienne* Mill., kraški črnilec *Melampyrum carstiense* L. (Ronniger) Fritsch, gladki mleček *Euphorbia nicaeensis* L.), prisojnih pobočij in skalnih mest (npr. skalni glavinec *Centaurea rupestris* L.), predvsem na karbonatni podlagi, ter vrste, tolerantnejše na senco, ki zmorejo uspevati med grmovjem (npr. Triumfettijev glavinec *Centaurea triumfettii* All., navadna potonika *Paeonia officinalis* L.) ali uspejo poseliti svetle gozdove (npr. širokolistni grahor *Lathyrus latifolius* L., dišeči salomonov pečat *Polygonatum odoratum* (Miller) Druce). Ker traviščna vegetacija Čičarije pogosto meji na ali prehaja v grmiščno vegetacijo, najdemo v seznamu 6 lesnatih vrst (npr. navadni ruj *Cotinus coggygria* Scop., skalna krhlika *Frangula rupestris* (Scop.) Schur., črni trn *Prunus spinosa* L.), od katerih je rdečeploдни brin (*Juniperus oxycedrus* L.) edini predstavnik golosemenk.

Predstavitve vrst so razvrščene glede na barvo cveta, kar priročnik naredi privlačnejšega za mlajše ali manj izkušene botanike. Kratki opisi z izpostavljenimi posebnostmi in zanimivostmi zagotovo pripomorejo bralcu k hitrejšemu pomnjenju vrst. Priročnik je tudi oblikovno zastavljen zelo domiselno. Celoten seznam obravnavanih vrst je odtisnjen že na zunanjih platnicah, z barvno črto pa je ponazorjena barva cveta. Podolgovat format in dosledna postavitev fotografij omogočata hitro prelistavanje. Latinskemu in hrvaškemu imenu vrste je dodano še angleško, italijansko in nemško, v primeru ponatisa bi lepo dopolnitev predstavljalo še slovensko ime in lokalno poimenovanje rastline, če obstaja.

Priročnik lahko priporočam širšemu krogu bralcev, saj je bil dodaten motiv za nastanek tega priročnika približati rastlinstvo Čičarije študentom, lokalnim prebivalcem, pohodnikom in turistom ali kot to zapišejo avtorji sami: »Knjiga je namenjena vsakomur, ki želi uživati v lepotah rastlin ter prispevati k njihovemu ohranjanju in varovanju.«

NINA ŠAJNA